

TÜRKİYE’DE EĞİTİM FAKÜLTELERİ İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ SINIF ÖĞRETMENLİĞİ DERS PROGRAMLARINA İLİŞKİN MÜZİK DERSLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ

İlhan ÖZGÜL, Kastamonu Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme modeline ilişkin zorunlu ders kapsamında yer alan müzik derslerinin bir çözümlemesi yapılmıştır. Okulda müzik öğretimi süreçlerine ilişkin uzun süreli çalışma, deneyim, birikim, gözlem ve uygulama gibi örüntülü süreçlerin bir araya getirilmesiyle; genel müzik eğitime dayalı mesleki müzik eğitimi sürecini anlamlandırma çabalarına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu anlamda çalışma; Türkiye’deki sınıf öğretmeni yetiştirmeye genel bir bakış, Sınıf Öğretmenliği Programı Müzik Ders Programının Hazırlanış Yaklaşımı, Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Müzik Derslerine Ayrılan kredi/saatler, 1998 ve 2006 Sınıf Öğretmenliği Programı Müzik Dersleri Standartları ve görünümü, Sonuç ve tartışma, Öneri bölümlerinden oluşmaktadır. Gerçekte genel müzik eğitime dayalı mesleki müzik eğitimi niteliğinde olan sınıf öğretmenliği programı müzik derslerini çözümleyen bu çalışma, bir yandan da Türkiye’deki genel müzik eğitimi süreçlerini kapsayan okul öncesi ve ilköğretim sürecini de aydınlatmakta bu bağlamda tüm genel müzik eğitimi süreçlerinde karşılaşılan sorunları irdelemekte, incelemekte ve çözüm önerileri getirmektedir.

1. Giriş

Türkiye’de eğitim fakülteleri sınıf öğretmeni yetiştirme programında zorunlu alan dersi kapsamında *Müzik* ve *Müzik Öğretimi* dersleri yer almaktadır. Programında yer alan müzik derslerinin okuldaki amacı; sınıf öğretmenlerinin görev yapacağı ilköğretim kurumlarında müzik derslerini yönetebilme ve bu süreçte karşılaştıkları sorunlarla başedebilme davranışları, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli asgari ortak genel müzik kültürü kazandırmayı hedeflemektedir.

Müzik, Müzik Öğretimi, Müzik Eğitimi kavramları genelde müzik yeteneği testlerinden/sınavından geçen ve bu öğrenci gruplarıyla sürdürülen/müziksel etkileşim içine girilen eğitim süreçlerini akla getirmektedir. Oysa; sınıf öğretmeni yetiştirmede uygulanan müzik eğitimi, yalnız mesleki müzik eğitimi uygulamalarından farklı; sınıf ve okuldaki öğrenci sayısı, müzik ders programları, müzik öğretim yöntemleri, eğitim süreci, kredi/saat uygulamaları, öğrencilerin müziksel hazırbulunuşluk ve öğrenme düzeyleri, yeni/çağdaş/modern müzik eğitimi yaklaşımlarını algılama, uygulama gibi birçok problemlerle baş edebilmeyi zorunlu kılmaktadır (Özgül, 2001).

Müzik eğitimi, temelde bir müziksel davranış kazandırma/oluşturma sürecidir. Bu süreçte daha çok bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır. Bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı ve yöntemli yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişimin ve etkileşimin daha sağlıklı, düzenli ve etkili olması beklenir. Bir hedef davranışın kazanılabilmesi için belli öğrenme yaşantıları, bu yaşantıların kazanılabilmesi içinde belli koşullar gerekir. Bu koşullar öğrencinin kendi iç koşulları ve etkileşeceği dış koşullardır. İç koşullar; öğrencinin algı, bellek, anlama, ilgi, tutum ve alışkanlıkları, zekâ düzeyi, güdülenmesi, kendine güven ve benlik tasarımıdır. Dış koşullar ise; konu içeriği, ders araç-gereçleri, öğretim yöntemleri, fiziki çevre, diğer öğrenciler ve öğretim hizmetidir (Uçan, 2005, 14).

1923'te Cumhuriyetin kurulduğundan bu yana Öğretim Yönetmeliği denilebilecek talimatlar, ders dağıtım çizelgesi, çizelge program, derste işlenecek konuları içeren müfredat programı tarzında programlar kullanılmıştır. 1994'te davranışçı yaklaşımı temel alan ünite/konu düzeyinde hedefler, hedef davranışlar, öğretme-öğrenme durumları, sınama-ölçme durumları ve değerlendirme işlemlerini kapsayan program uygulanırken, 2006'da birbiriyle kritik öğrenme alanları ve bu alanlara ilişkin kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalar ve değerlendirmeden oluşan *yapılandırmacı* yaklaşımı temel alan program uygulamaya konulmuştur (Özgül, 2007).

Huitt'e(2003) göre "Tıpkı değiştirme teknikleri, davranışsal psikoloji içinde operant koşullanmaya dayalı olduğu gibi, öğretim ve öğrenmede yapılandırmacı yaklaşım da, bilişsel psikoloji içinde alt bir dizi araştırma ve sosyal psikoloji içinde alt bir dizi araştırma bileşkesine dayalıdır. Temel varsayım, bir bireyin bilgi ve becerileri aktif biçimde kurması gerektiği (örneğin, Bruner, 1990) ve bilginin dış çevreden ziyade bu kurulmuş yapılar içinde var olduğudur. (bilişsel perspektif içinde bu fikir ayrığı için Ullman (1980) ve Gibson (1979)'a bakınız.). Ancak, yapılandırmacılığın tüm taraftarları, uyarıcıların kendilerinden ziyade uyarlayıcı davranışı ortaya çıkaran şeyin bireyin çevreden gelen uyarıcıları işlemesi ve meydana gelen bilişsel yapılar olduğunda görüş birliği içindedirler (Harnard, 1982). John Dewey sık olarak (1933/1988) bu yaklaşımın felsefi kurucusu olarak zikredilir; Vygotsky (1978) sosyal yapılandırmacılar arasında önemli bir kuramcı iken, Asubel (1968), Bruner (1990) ve Piaget (1972) bilişsel yapılandırmacılar arasında ana kuramcılar olarak düşünülürler. Aktivite kuramı ve yerleşik öğrenme Vygotsky ve kendisini izleyenlerin bir kısmının çalışmasına dayalı olan modern çalışmanın iki örneğidir." (Huitt, 2003).

Bruner yapılandırmacı öğrenmeye ilişkin şu şekilde ifadelere/ilkeler yer vermektedir. Eğitim, öğrenciyi istekli kılan ve öğrenebilmesini sağlayan (hazırbulunusluk) deneyimler ve bağlamlarla ilgili olmalıdır. Öğrenci tarafından kolayca kavranabilmesi için eğitim yapılandırılmalıdır. Eğitim keşfetmeyi ve/veya boşlukları doldurmayı, verilen bilginin ötesine geçmeyi [aşamalı öğrenme] kolaylaştıracak biçimde düzenlenmelidir.

Vygotsky'nin sosyal yapılandırmacı yaklaşımıyla uyumlu eğitim stratejilerinin kullanıldığı tüm sınıflar mutlaka benzer değildir. Aktiviteler ve format önemli ölçüde değişkenlik gösterir. Ancak, Vygotsky ilkesine dayalı bir sınıfta dört ilke uygulanır (Huitt, 2003).

- Öğrenme ve gelişim sosyal ve işbirlikli bir aktivitedir.
- Yakınsal Gelişim Alanı program ve ders planlaması için kılavuz görevi görebilir.

- Okulda öğrenme, anlamlı bir bağlamda meydana gelmeli ve çocukların gerçek dünyada geliştirdikleri öğrenme ve bilgiden ayrılmamalıdır.

- Okul dışı deneyimler çocuğun okul deneyimiyle ilişkilendirilmelidir.

Kısaca, Yapılandırmacı kurama göre, her birey öğrenme ortamına daha önceden kazanılmış inançlar ve temel ilkelerle gelir. Öğrenme pasif bir süreç değil, fakat öğrencilerin bireyler olarak katıldıkları sürekli ve dinamik olan sosyal kültürün bir parçasıdır. Kazanılmış bilgi kişisel ve sosyal amaçlar için birey tarafından yeniden yapılandırılır.

Program geliştirmeye rehberlik etmede ya da program öğelerine analitik bir bakışla ona anlam verme sürecine ilişkin dört önemli soru sorulmaktadır (Abrahams, 2005:1).

- Ben Kimim? Öğrencilerim kim? Öğrencilerim ne olabilirler? Birlikte ne olabiliriz?

Bu anlamda, Müzik eğitimcileri eğitim sürecine eleştirel bir gözle bakabilmeli, programın bazı öğelerini çıkarıp eklemeler yapabilmeli, yeni değişimleri, oluşumları, değerlendirebilmeli ve sezebilmelidir. Müzik programındaki ünite konularını ve konulara ayrılan süre/zaman, okuldaki müziksel araç-gereçler, öğrencilerin hazır bulunuşluk ve öğrenme düzeyleri gibi birçok yaklaşımları değerlendirerek; müzik ders program tasarımlarını işlevsel duruma getirebilmeli, aday öğretmenlerin genel ve mesleki müziksel ihtiyaçlarını karşılayabilecek mesleki davranışları kazandırma çabası içinde olabilmelidirler. Bir başka ifadeyle; kendisini yapılandıramayan eğitimci eğitim sürecinde öğrencilerin yapılandırılmasına rehberlik edemeyeceği düşünülmektedir.

1.1. Sınıf Öğretmenliği Müzik Ders Programlarının Genel Niteliği, Görünümü ve Çözümlemesi

1.1.1. Genel niteliği

Müzik Semineri, İlk öğretmen Okulu, Köy Enstitüsü, Öğretmen Okulu, İki Yıllık Eğitim Enstitüsü [4 yıllık Eğitim Yüksekokulu] Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Ana bilim dalı programları belli yönleriyle dolaylı olarak müzik öğretmeni ve müzik eğitimcisi yetiştirmede ise koşulan programlar bağlamında düşünülebilir. Ancak söz konusu programlar doğrudan müzik öğretmeni değil de sınıf öğretmenliğinin bir boyutu olarak müzik öğretmeni olarak adlandırılabilir nitelikte, “müzik dersini de okutmakla yükümlü sınıf öğretmeni” yetiştirmeye yöneliktir (Uçan, 2005).

Müzik eğitimi, Cumhuriyet’ in kuruluşundan bu yana sınıf öğretmeni yetiştiren tüm kurumların programlarında zorunlu bir eğitim alanı olarak yer almıştır. Bütün sınıf öğretmeni yetiştirme modelinde uygulanan müzik eğitimi genel müzik eğitimine dayalı veya onunla iç-içe meslekî müzik eğitimi niteliğindedir.

Üniversitelerde ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde uygulanmakta olan programlar “*tanımsal program modeline*” dayanmaktadır. Tanımsal Program Modeli, genellikle, dersin kapsamını-içerliğini kısaca anlatan tanımdan oluşur. Tanım içerik ağırlıklı, işlem veya etkinlik ağırlıklı, davranış ağırlıklı, dağarcık ağırlıklı, gereç ağırlıklı olabilir. Tanımsal program bir derste neler yapılacağını tanımlar. Tanımsal program dersin öğretim elemanınca hazırlanması beklenen (ayrıntılı) öğretim programına temel oluşturur.

1.1.2. Hazırlanışı

1994’de YÖK/Dünya Bankası “Hizmet öncesi öğretmen eğitimi” amacıyla başlatılan Milli Eğitimi Geliştirme Projesi ilk ve ortaöğretim düzeyinde öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerini kapsamaktaydı. 1998 yılında sona eren projenin ana amaçlarından biri de; pek çok alanın “özel öğretim yöntemleri” dersinin hedeflerini saptamak ve eğitim programlarını hazırlamak; bunları okullardaki öğretmenlerin mesleki hazırlıklarıyla ilişkilendirmek” olarak belirlenmişti. İlk ve ortaöğretim programlarının her bir alanı için yazarlar ve panel üyeleri oluşturulmuştur. Müzik alanı yazarları ve Panel üyeleri “müzik öğretimi” adıyla hazırlanan kılavuz kitabı ve müzik öğretimi ile ilgili önerilen yöntemleri belirlemişler, bütün eğitim fakültelerinde belirlenen öğretim elemanlarına seminerler vererek tanıtmışlardır.

En son 2006–2007 Yılından itibaren uygulamaya konulmak üzere güncelleştirilen eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları için Yüksek öğretim kurulu şu ifadelerle yer vermektedir (YÖK, 2007).

“Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, 1997–1998 eğitim-öğretim yılında başlanan sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. Geçen sekiz yıllık süre içinde üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütlerince düzenlenen sempozyum, panel, çalıştay, açıkoturum, konferans gibi akademik etkinliklerde, eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının; çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterlilikleri tartışılır olmuş ve programlarla ilgili sorunları çözümlemeye yönelik öneriler, bilimsel araştırma verilerine ve alan uzmanlarının görüşlerine dayalı olarak ortaya konmuştur. Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında; sekiz yılı aşkın süredir uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme lisans programlarının aksayan yönlerini gidererek, geliştirmeye yönelik bir çalışmanın gerçekleştirilmesi Yükseköğretim Kurulu’nca uygun bulunmuş ve bu çerçevede, Yükseköğretim Kurulu, eğitim fakülteleri yönetici ve öğretim elemanlarıyla konuyu paylaşmış, programları bütünüyle değiştirme yerine, programlarda gerekli güncellemeleri yapmak amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Programları güncellemek üzere, eğitim fakülteleri dekanlıklarının görüşleri de dikkate alınarak, eğitim fakülteleri öğretim üyelerinden 25 kişilik bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Programların temel ilkelerini ve çekirdek programları güncelleştirmek üzere oluşturulan grup, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ile İlköğretim Genel Müdürü’nün de katılımıyla, 5–11 Mart 2006 tarihleri arasında 7 gün süreli “Eğitim Fakülteleri Program Geliştirme Çalıştayında” yeni öğretmen yetiştirme program taslaklarını hazırlamıştır. Taslak programlar, görüşleri alınmak üzere eğitim fakülteleri dekanlıklarına gönderilmiştir. Paydaşları geniş tutulmaya çalışılan bu sürecin, olabildiğince katılımcı ve demokratik olmasına, böylelikle yeni programların, ortak aklın ürünü olarak oluşturulmasına büyük özen gösterilmiştir.”

Müzik Derslerine Ayrılan Kredi/ Saatlerin Görünümü

Tablo.1. Müzik Derslerine Ayrılan Kredi/ Saatler ve Müzik Derslerinin Adlandırılması

İki Yıllık Eğitim Enstitüsü (1974–1983)		İki Yıllık Eğitim Yüksekokulu (1983–1989)		Dört Yıllık Eğitim Yüksekokulu (1989–1992)	Sınıf Öğretmenliği Bölümü (1992–1997)		Sınıf Öğretmenliği Ana bilim dalı (1998–2006)		Sınıf Öğretmenliği Ana bilim dalı (2006–..... ..)	
Dersin Adı	K/s	Dersin Adı	K/s	Dersin Adı	Dersin Adı	K/s	Dersin Adı	K/s	Dersin Adı	K/s
Müzik ve Öğretimi (1. sınıf, 1. Yarıyıl)	2	Müzik ve Öğretimi (1. sınıf, 1. yarıyıl)	2	Müzik (2. sınıf, 3. yarıyıl)	Müzik–1 (2. sınıf, 3. yarıyıl)	2	Müzik–1 (2. sınıf, 3. yarıyıl)	2	Müzik (2. sınıf, 3. yarıyıl)	3
Müzik ve Öğretimi (1. sınıf, 2. yarıyıl)	2	Müzik ve Öğretimi (1. sınıf, 2. yarıyıl)	2	Müzik (2. sınıf, 4. yarıyıl)	Müzik–2 (2. sınıf, 4. yarıyıl)	2	Müzik–2 (2. sınıf, 4. yarıyıl)	2	Müzik öğretimi (2. sınıf, 4. yarıyıl)	3
Müzik ve Öğretimi (2. sınıf, 3. yarıyıl)	2	Müzik ve Öğretimi (2. sınıf, 3. yarıyıl)	2	Müzik Öğretimi (3. sınıf, 5. yarıyıl)	Müzik Öğretimi (3. sınıf, 5. yarıyıl)	2	2 Müzik Öğretimi (3. sınıf, 5. yarıyıl)	2	-----	
Toplam kredi: 102		Toplam kredi: 142		Toplam kredi: 191	Toplam kredi: 162		Toplam kredi: 157		Toplam kredi: 154	

Tablo1’de görüldüğü gibi Sınıf öğretmeni yetiştirme programları içerisinde 1974–2006 yılları arasında müzik derslerine 6 kredi/saatlik pay ayrılmıştır. Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarında öğretim süresi ve dersin adı bazen değişmiş, programlara ders eklemeleri yapılmış, bu ifadelere paralel olarak öğrencilerin mezun olabilmeye kredileri artmış/eksilmiş fakat müzik derslerine ayrılan kredi/saatlerde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Buna karşın 1998 Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programında “Müzik–1” ve “Müzik–2” dersleri aynı kalmış, “Müzik Öğretimi” 3 kredilik bir ders iken 2006 programında ise dersler müzik ve müzik öğretimi biçiminde adlandırma yapılarak 3 dönemlik bir ders iken 2 dönemlik 3’er kredilik bir ders haline getirilmiştir.

1.2. 1998 ve 2007 Müzik Ders Program Tasarıları ve Türü**1.2.1. 1998 Müzik Ders Program Tasarıları**

Müzik-1: Eğitimde Müzik; rolü ve içeriği, temel müzik bilgileri, nota yazmanın doğası ve amacı, çalgı ve ses eğitimine giriş, toplu çalma ve söyleme, yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme okuma yazma çalışmaları.

Müzik-2: Müzik öğelerini tanıma, dinleme, seslendirme ve besteleme çalışmaları; müziğe tarihsel bakış, diğer kültürlerdeki müziksel yapılar, müzik becerilerinin geliştirilmesi; çalgı, ses ve nota eğitimi, müzikte ünitelere uygun konular, oyunlu çocuk müzikleri.

Müzik Öğretimi: İlköğretimde birinci kademe müzik ders programının incelenmesi, müziğin diğer derslerle ilişkileri; İlköğretim birinci kademe uygulanan müzik öğretimi yöntem ve teknikleri; müzik ders planlarının hazırlanması, performansın değerlendirilmesi, müzik öğretiminde sınıf yönetimi, müzik becerilerinin geliştirilmesi; dinleme, söyleme, çalma ve besteleme çalışmaları.

Tablo.2. 1998 Programı Müzik Dersi İçerikleri/Standartlarının Görünümü

Türü	İfade Örnekleri
Eğitim durumu, Eğitim durumu görünümü	• Yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme, okuma ve yazma çalışmaları • Seslendirme ve besteleme çalışmaları • Müzik becerilerinin geliştirilmesi • Çalgı, ses ve nota eğitimi • İlköğretimde I. kademe müzik ders programlarının incelenmesi • Müzik ders planlarının hazırlanması • Performansın değerlendirilmesi • Müzik becerilerinin geliştirilmesi • Çalma ve besteleme çalışmaları
Ünite/Konu başlığı	• Eğitimde müzik rolü ve içeriği • Çalgı ve ses eğitimine giriş • Temel müzik bilgileri • Müziğe tarihsel bakış • Diğer kültürlerdeki müziksel yapılar • Nota yazmanın doğası ve amacı • İlköğretim I. kademe uygulanan müzik öğretimi yöntem ve teknikleri • Müzik öğretiminde sınıf yönetimi
Kısmen hedef, hedef davranış görünümü	• Toplu çalma ve söyleme • Müzik öğelerini tanıma • Dinleme • Söyleme
Materyal/Malzeme	• Oyunlu çocuk müzikleri

1.2.2. 2006 Müzik Ders Program Tasarıları

Müzik: **Müziğin temel bileşenleri**, temel müzik bilgileri; nota bilgisi, müzikte aralık kavramı, müzikte ritm kavramı, şarkı dağarcığı oluşturulması; Türkiye’de ve dünyada müzik tür ve biçimleri; geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş, çalgı öğretimi, toplu çalma ve söyleme, eğitimde müziğin rolü, yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme.

Müzik Öğretimi: Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritm ve melodi-den yararlanarak orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin geliştirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları.

Tablo.3. 2006 Programı Müzik Dersi İçerikleri/Standartlarının Görünümü

Türü	İfade Örnekleri
Eğitim durumu, Eğitim durumu görünümü	• Şarkı dağarcığı oluşturulması • Çalgı öğretimi • Çalgının şarkı öğretiminde etkin olarak kullanımı • Müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin geliştirilmesi • Müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi • İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları • Ritim ve melodiden yararlanarak orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi
Ünite/Konu başlığı	• Müziğin temel bileşenleri • Temel müzik bilgileri • Nota bilgisi • Müzikte aralık kavramı • Müzikte ritim kavramı • Türkiye’de ve Dünyada müzik tür ve biçimleri • Eğitimde müziğin rolü • Geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş • Müzik öğretim yöntem ve teknikleri • Nota öğretim teknikleri • Oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi
Kısmen hedef, hedef davranış görünümü	• Toplu çalma ve söyleme • Yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme
Materyal/Malzeme	• Oyun • Müzik

Tablo 2 ve Tablo 3 Sınıf öğretmenliği müzik programı standartları incelendiğinde; program standartları Eğitim durumu ve Eğitim durumu görünümü, Ünite/Konu başlığı, Kısmen hedef, hedef davranış görünümü, Materyal/Malzeme türünde ifadelerden oluşan birer tanım niteliğindedir.

1.2.3. Sınıf Öğretmenliği Müzik Ders Program Tasarılarının Çözümlemesi

MÜZİK (2.sınıf 3.yarıyıl)

1. Temel müzik bilgisi

- Dizek, nota, ilave çizgisi, anahtarlar, tekrar işaretleri, puandorg e.tc.
- Nota yazım kuralları.
- Müziğin öğeleri/bileşenleri (Ritim-tempo-vuruş, perde-melodi, hız, dinamikler/nüans gürlük terimleri, tını, doku, biçim/yapı/kuruluş/form, armoni/uyum)
- Ölçüler ve çeşitleri (Basit, bileşik, aksak ölçüler)
- Ritim kalıbı, ezgi kalıbı
- Makamlar (tonal sisteme uyumlu olan; hüseyini, çargâh, hicaz, rast)
- Tonal Diziler (İki diyezli ve bemollü Major diziler ve minörleri)

2. Ritim Kalıpları Öğeleri

- Tam nota ve tam sus değerleri ile düzenlemeler
- Tam-yarım notalar ve tam-yarım sus değerleri ile düzenlemeler
- Tam-yarım-çeyrek notalar ve tam sus değerleri ile düzenlemeler
- Karışık ritim kalıpları öğeleri ile düzenlemeler

3. Müzikal notalama biçimlerini kullanma.

- Grafıksel notalama
- Porte/dizek yoluyla notalama
- Akor sembolleriyle notalama

4. Flüt çalma ve Solfej Eğitimi /Düzeyine uygun parçalar Müziksel okuma ve yazma

- La-sol sesleri
- La-sol-fa sesleri
- La-sol-fa-mi sesleri
- La-sol-fa-mi-re sesleri
- La-sol-fa-mi-re-do sesleri
- Do çargâh ve Do Major dizi
- Re hüseyini ve re minör dizi

5. Müziksel yaratma

- Seslerle oynama, deneme, doğaçlama, besteleme

6. Şarkı Söyleme

- Konuşma, toplu nefes ve ses eğitimi
- Toplu söyleme

7. Çalgı Çalma

- Bireysel çalma; temel çalgı (flüt)
- Toplu çalma (Orff/vurmalı tartım ve ezgi çalgıları)

8. Müzik dağarcığına sahip olma

a) Sözlü müzik eserleri

- Tekerlemeler ve saymacalar
- Türküler ve ninniler
- Türk okul şarkıları
- Öykünme şarkılar
- Aktarma şarkılar
- Milli marşlarımız (10 Kasım Atatürk’ü anma, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı,)

b) Sözsüz müzik eserleri

- Solfejler
- Orff çalgıları için temel düzeyde düzenlenmiş müzikler
- Orff çalgıları için çok sesli düzenlenmiş müzikler

c. Oyunlu çocuk müzikleri

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MÜZİK ÖĞRETİMİ (2.sınıf 4.yarıyıl)

1. Eğitim, müzik ve müzik eğitimi

1. Eğitim nedir? Niçin eğitim alınız?
 2. Müzik eğitiminin 3 ana tipi (genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi)
 3. Niçin müzik öğreniriz? (bireysel, toplumsal, ekonomik, kültürel, eğitimsel)
- Atatürk'ün Türk Milli Kültürü üzerine temel görüşleri, eğitim ve müzik eğitimine ilişkin Atatürk'ün uygulamaları

2. Müzik öğretim yöntem ve teknikleri**a) Genel müzik öğretim yöntemleri**

- Anlatım, sorma cevaplama, problem çözme, gösteri, gözlem gezi, görüşme, rol oynama, örnek olay inceleme, oyunlaştırma, benzetişim, yapma-yaşama

b) Özel müzik öğretim yöntemleri

- Orff, Dalcroze, Kodally, Suzuki

3. 2006-İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı

- Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları
- Programın vizyonu
- Programın temel yaklaşımı
- Genel amaçlar
- Temel beceriler ve değerler
- Öğrenme Alanları

1. Dinleme-söyleme çalma**2. Müzikal algı ve bilgilenme****3. Müzik kültürü****4. Müzikte yaratıcılık**

- Kazanımlar, etkinlikler, açıklamalar
- Müzik dersi öğrenme-öğretme süreci
- Ölçme ve değerlendirme

4. Müzik dinleme

- Okul müziği/eğitim müziği, Türk Halk Müziği, Klasik Türk Müziği, Çağdaş Çok Sesli Türk Müziği, Türk Cumhuriyetleri müzikleri, klasik müzik (oda müziği), Türk ve batı popüler müzikler, caz müziği, film müzikleri, terapi müzikleri, dini müzik, Asya ve Afrika müzikleri

5. Müziğin diğer derslerle ilişkileri

- Ana Disiplinler (Türkçe, Hayat Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük, Sanat ve sanat tarihi)
- Ara Disiplinler (Rehberlik ve psikolojik danışma, Kariyer bilinci geliştirme, özel eğitim alanı, İnsan hakları ve vatandaşlık, girişimcilik)

6. Geleneksel müzikten modern müziğe geçiş

- Geleneksel müziklerimiz
 1. Türk Halk Müziği
 2. Klasik Türk müziği
 3. Popüler müzik
 4. Ulusal marşlarımız
-

- Çağdaş Çoksesli Türk Müziği türleri
 1. **Çağdaş Türk çocuk ve gençlik şarkıları**
 2. Sütütler
 3. Türk sonatları, konçerto ve senfoniler
 4. Türk oratoryo, opera ve baleleri
- Uluslararası evrensel müziğin başlıca türleri
 1. Çocuk ve gençlik şarkıları
 2. Sütütler
 3. Çeşitli oda müzikleri
 4. Sonat, konçerto ve senfoniler
 5. Oratoryo, opera ve baleler

7. Müzik dağıtıcısına sahip olma

- a) Sözlü müzik dağıtıcısı
 - Orff çalgıları için düzenlenmiş müzikler
 - Çeşitli düzeylerde düzenlemiş okul şarkıları
- b) Sözsüz müzik dağıtıcısı
 - Solfējler
 - Orff çalgıları için ritim ve ezgi düzenlemeleri
 - Orff çalgıları için çok sesli düzenlemeler
- c) Müzik dinleme repertuarı

8. Proje ödevi hazırlama ve uygulama

2006-İlköğretim programı temelinde; müziğin öğelerinin öğretimine ilişkin seslendirme, dinleme, besteleme, müzik kültürü, oyun-etkinlik temelli, ünitenin diğer derslerle ilişkileri “başlangıç -orta- ileri” düzeyleri kapsar.

9. İlköğretim müzik ders kitaplarını inceleme

- Birinci devre (1–2–3) sınıf kitaplarını inceleme
- İkinci devre (4–5) sınıf kitaplarını inceleme

10. Müzik teknolojisi ve kullanımı

- Müzikte teknolojinin kullanımı
 - Müzik dinlemede, yapmada kullanılan elektronik araç ve çalgılar
1. Radyo ve televizyon
 2. Müzik seti (plakçalar, kasetçalar, compact disk, mp3 ve mp4 çalar vs.)
 3. Bilgisayar
 4. Elektronik çalgılar (org, gitar, bağlama vs.)
 - Güncel müzikler ve teknoloji

11. İstiklal Marşımız

- İstiklal Marşımızın tarihçesi
- İstiklal Marşımızı doğru ve anlamına uygun söyleme
- İstiklal Marşımızı bir çalgıyla çalma
- İstiklal Marşımızın öğretimi ve yönetimi

2. Sonuç ve Tartışma

Türkiye’de 1923’te Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana öğretmen yetiştirme konusu üzerinde önemle durulmuş, en iyi öğretmenin nasıl yetiştirileceği konusunda sürekli çalışılmış, öğretmenlerin nitelik ve nicelik yönünden iyi konumda olmaları içinde araştırmalar artan bir ivmeyle devam etmektedir. İlkokul öğretmenlerinin daha iyi yetiştirilebilmeleri için 6 defa (1924–1931–1932–1938–1970–1974) köklü program değişiklikleri yapılmış, ilkokul öğretmeni yetiştiren kurumlar ilkökula dayalı 4 yıllık öğrenim veren bir meslek okulu iken aşamalı olarak geliştirilmiş ve 1974–1975 yılından itibaren 2 yıllık yüksek öğrenimle öğretmen yetiştiren kurumlar haline dönüştürülmüştür. Üniversite çatısı altında öğretmen yetiştirmede 1974’ten bu yana olan uygulamalar incelendiğinde; müzik derslerinin adı, kredi/saatleri değişse de temelde derslerin amacı eğitim sürecinden beklentiler değişmemiştir. Yaklaşık 40 yıldır program içeriklerinde de çok önemli değişiklikler olmamış, aynı kalmış denilebilir. En son 1998 ve 2006 sınıf öğretmenliği müzik ders program standartları karşılaştırıldığında da derslerin 3 dönemden 2 dönemde işlenmesinden ve ders kredi/saatlerini azaltmaktan başka çok önemli bir değişikliğin olmadığı görülmektedir.

Schlechty’e(1997) göre değişim kuramları sosyal sistemlerde üç tür değişimden söz etmektedir. Bunlar işlemsel değişim, teknolojik değişim ve sistemik değişimdir. İşlemsel değişim, bir işlemin yapılış biçim ve biçemlerinde yapılan değişimlerdir. İşin yapılış sırası, hızı ve işin yapılışını belirleyen kurallarla ilgilidir. Zorunlu eğitim süresinin uzatılması, müfredata bazı derslerin eklenmesi, çıkarılması veya değiştirilmesi bu tür değişimin örnekleridir. Teknolojik değişim işi yapmada kullanılan araç ve gereçlerin değişmesidir. Ders kitaplarının değiştirilmesi öğretmenlerin teksir makinesi yerine fotokopi makinesi kullanması, daktilonun yerini bilgisayarın alması bu tür değişikliklerdendir. Sistemik değişim ise, işin doğasının değişmesi; amaçların ve eylemlerin odak noktasının yeniden belirlenmesidir. Sistem çapındaki topyekün değişmeyi ifade eder. Bu tür değişiklikler bir yandan kural, rol ve örgütteki ilişkileri içeren yapının diğer yandan inanç, değer ve kabullenmelerin, yani kültürün değişimidir. Diğer bir deyişle sistemik değişim, bir örgütteki yapı ve kültürün değişmesidir (Özden, 1998:185,186).

Müzik Eğitimi sisteminde topyekün bir değişime, dönüşüme ihtiyaç olduğu çok açık ve net olduğu halde yıllardır yapılanlar hep işlemsel ve teknolojik değişimlerdir. Bu işlemsel ve teknolojik değişimlerin hepsi eğitimin daha iyi bir şekilde yapılması arayışına dayanır. Eğitim sistemindeki değişim, daha önceden yapılanları daha iyi bir şekilde yapmak değil, ne yapılması gerektiğini belirleyerek daha köklü/radikal değişiklikleri gerçekleştirmektir.

Sınıf öğretmenliği programındaki müzik dersleri genel müzik eğitime dayalı mesleki müzik eğitimi niteliğindedir. Genel müzik eğitimi iş-meslek, okul, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli asgari ortak genel müzik kültürü kazandırmayı amaçlar. Genel müzik eğitimi okul öncesinde temel, orta ve yüksek öğretim düzeylerinde, okul ya da program ayırımı gözetmeksizin, herkese yönelik müzik eğitimidir. Mesleki müzik eğitimi ise müzik alanında belli mesleklerin gerekli kıldığı müziksel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasına yönelik müzik eğitimidir. Böyle ele alındığında mesleki müzik eğitimi kapsamına giren dallar şöylece sıralanabilir. Müzik sanatçılığı, yönetkenlik eğitimi, müzik araştırmacılığı eğitimi, müzik teknolojisi ya da çalgı yapımcılık-onarımcılık eğitimi, müzik öğretmenliği eğitimi, anaokulu ve ilkokul/sınıf öğretmeni yetiştirmede müzik eğitimi, askeri müzik, bandoculuk eğitimi, dini müzik eğitimi veya din adamı yetiştirmede müzik eğitimi (Uçan, 1997: 41).

1990’da Ankara’da Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca oluşturulan kurulun hazırladığı dört yıllık Eğitim Yüksekokulları programının bir yansıması ve devamı olan 1998 Sınıf öğretmenliği programlarında Müzik-1 ve Müzik-2 “alan bilgisi”, Müzik Öğretimi ise “alan özel öğretim ilke ve yöntemleri” dersleri arasında yer almaktadır. 2006 sınıf öğretmenliği programında uygulamaya konulan müzik ve müzik öğretimi dersleri ise “Alan” dersleri kapsamında ifade edilmiştir. Öğretmen yetiştirme programlardaki tüm derslerde uygulanan yaklaşım gibi, sınıf öğretmenliği programı müzik ve müzik öğretimi derslerinin de ders tanımları yapılmış; müzik ders programı da daha açık bir ifadeyle tanım halinde bırakılmıştır. Her iki program tasarısında da (1997–2006) “İstiklal Marşımız” adı altında bir ders içeriği/ünite adı yer almamaktadır. Sınıf öğretmenliği Programında görev yapan müzik eğitimcilerinin bu eksikliği dikkate almaları gerekmektedir.

Öğretim süreçlerinde en zor ve önemli kısımlardan biri ders tanımlarından bir anlam çıkarıp onu uygulamaya koyabilmektir. Müzik öğretimi, öğretimin önceden tasarlanan planı ve onun uygulamada aldığı görünümüdür. Belirtilen anlamda bir öğretim programı, bir ders dağıtım çizelgesi, bir amaçlar, dersler, konular listesi, konular, ilkeler-açıklamalar, araçlar-gereçler sıralanışı, öğretmenin/eğitimcinin eline verilmesi ve öğretmenin uyması istenen bir kitap değildir (Uçan 2005, Özgül 2009a).

Eğitimde program eğitim sürecinin önceden oluşturulan tasarımı, bu tasarımın uygulanımı ve uygulamada sağlanan gerçekleşimidir. Bu tanım, türü, modeli, düzeyi ve kapsamı ne olursa tüm eğitim programları için geçerlidir. Çünkü türü, modeli, düzeyi ve kapsamı ne olursa olsun tüm derslere ilişkin programlar önceden tasarlanır; tasarlandıktan sonra uygulanır, uygulanırken gerçekleştirilmeye çalışılır. Bu anlamda bir program tasarlanan, uygulanan ve gerçekleşen her üçünü içine alan bir bütündür.

Yukarıda ifade edilenlerin ışığında programın türü, düzeyi kapsamı her ne olursa olsun *tasarlanan programı* algılayacak, yorumlayacak ve ona bir biçim verecek müzik eğitimcisidir. Programların geleneksel, modern ya da yapılandırmacı program anlayışına göre hazırlanmış olması bu programın başarıyla sonuçlanacağı anlamına gelmez. Çoğu müzik eğitimcilerinin mevcut programları incelemekten, irdelemekten, onun eksiklerini çıkarıp yeniden şekillendirmede ona bir anlam verme konusunda çok fazla ilgi duymadıkları düşünülmektedir. Fakat tanımsal program standartlarının bu çözümlemeye ihtiyacı vardır. Çünkü program içeriğinde çözümleme yaparak açığa çıkarılarak anlamlandırma bekleyen bir yığın gizemli ifadeler saklıdır.

Genel müzik eğitimi ve genel müzik eğitimine dayalı mesleki müzik eğitimi süreçleri, yalnız mesleki müzik eğitimi süreçlerini uygulayan birimlerden farklıdır. Mesleki müzik eğitimi sürecinde çalgı eğitimi-keman, piyano, çello- bireysel ses eğitimi ve koro eğitimi, müzik teorisi gibi derslerin birbirlerini kolaylaştırıcılık, destekleyicilik, tamamlayıcılık ve bütünleyicilik özellikleri vardır. Genel müzik eğitimi süreçlerinde ise mesleki müzik eğitimi süreçlerinin tam tersi bir durum söz konusu olurken aynı zamanda öğrenci bir dizi farklı davranış örüntülerini -resim, müzik, matematik, yabancı dil, tarih, coğrafya- kazanmak, kazanmaya çalışmak, bu alanların hepsinden hoşlanmak, sonucunda ise başarılı olmak gibi zorunluluğa sahiptir.

Mesleki müzik eğitimi süreçlerinde öğrenme için çalışma ortamları, eğitimcinin konumu hem öğrencinin hem de eğitimcinin ortak bir hedefe ulaşmadaki çabaları gelecekle ilgili idealleri mesleki performansa ilişkin anlamlı bütünleri oluşturmada yani doğru işler/bütünler ortaya çıkarma düzeyi yüksektir. Bu anlamda her iki eğitim sürecini birbirinden olabildiğince ayrı tutmak, ayrı algılamak ve farklı yaklaşımlar sergilemek gerekir.

Türkiye’de ilköğretim ve ortaokulda [üniversitede] genel müzik eğitimi gören öğrencilerin birçoğuna “bu çocuğun müzik yeteneği yok, sıfır, müzik dersini başarması olanaksız, o nedenle müzik dersini almasa da olur, müzik etkinliklerine katılmasa da olur” diyen sınıf öğretmenlerine, müzik öğretmenlerine, [müzik eğitimi öğretim elemanlarına] rastlanabilmektedir. Oysaki çok az rastlanan bazı çok özel durumlar dışında genellikle herkes genel müzik eğitimi görmek için gerekli yeteneklere az çok sahiptir. Burada genel sanat eğitimi yapan öğretmenlerin [müzik eğitimcilerinin, öğretim elemanlarının] sanat eğitimi anlayışlarını, yaptıkları eğitimin türü ve düzeyiyle tutarlı bir çerçeveye oturtmaları bu eğitimin gerektirdiği yetenekleri özengen ve mesleki sanat eğitiminin gerektirdiği yeteneklerin kapsam, düzey ve boyutlarıyla karıştırmamaları büyük önem taşımaktadır (Uçan, 1996:136).

Eğitimde davranışçı program geliştirme yaklaşımından, yapılandırmacı program geliştirme yaklaşımı ve uygulamalarına geçildiği günümüzde, hem Türkiye’de hem de diğer ülkeleri de kapsayan birçok kurumda hala geleneksel müfredatlar, çok kısa ders tanımları biçiminde “tanımsal program”larla yetinilmek zorunda kalındığı görülmektedir.

Uçan’a (2002) göre bu tür programlar materyal, metot ağırlıklı sanat ve özellikle müzik eğitimi alanlarında genellikle çeşitli metot, kitap adları belirli eğitim materyalleri tür ve çeşitleriyle bunlara ilişkin belirli örneklemelerden oluşur. Bu durum eğitimde programların yapısını yalınlaştırıyor görünse de, niteliğini somutlaştırıyor ve uygulanışını kolaylaştırıyor görünse de çözümlenmesini daha da karmaşıktır. Bu karmaşık program çözümlemesinde birtakım önemli düzensizlik, karışıklık, tutarsızlık ve yanlışlıklardan kendine özgü bir takım sorunlar doğar. Bu sorunlar kendine özgü çözümler gerektirir. Bu sorunlar ve çözümler, esas itibarıyla eğitim materyali olgusuna “*programsal yaklaşım*” diye adlandırılabilen yeni bir yaklaşımı zorunlu kılar (Uçan, 2002).

İstanbul’da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim kurumlarında görev yapan 800 sınıf öğretmeniyle, uşak’ta 460 sınıf öğretmeniyle yapılan bir çalışmada sınıf öğretmenlerinin genel müzik eğitimi sürecini iyi yönetemedikleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının okulda öğrendikleri müzikal bilgi, beceri ve deneyimlerin nitelikli öğretmen olmadıkça önemli fakat ilköğretimin birinci devresinde (1–2–3 sınıfları) zorunlu yürütmek zorunda oldukları müzik derslerini kendilerinin değil de müzik öğretmenlerinin girmelerini istemişlerdir (Tenkoğlu, 2005; Şahin & Aksüt, 2002; Demirbatır&Helvacı 2006).

Sınıf öğretmenlerinin eğitim fakültelerinden mezun olma düzeylerine ilişkin yapılan 5 farklı üniversiteden 250 aday öğretmenle yapılan bir çalışmada ise aday öğretmenlerin, okuldaki müzik derslerini yönetmeye yönelik genel müzik eğitimine ilişkin bir dizi müzikal bilgi ve becerilerinin eksik olduğu belirlenmiştir. (Ercan, 2006). Çünkü müziksel işitme okuma yazma, bir çalgı çalma, ses eğitimi, Orff çalgıları çalma, müzik öğrenme-öğretme yöntemleri gibi kapsamlı bir eğitim süreciyle tanışmamış sınıf öğretmenlerinin müzik derslerini istenilen/beklenen düzeyde yürütebilmeleri şu an için çok daha iddialı bir çaba gerektirdiği görülmektedir (Şahin & Aksüt. 2002).

Bu anlamda ilköğretim kurumlarındaki müzik öğretmenlerinin durumu ise süreç yönetimi açısından pek farklı olmadığı düşünülmektedir.

Türkiye’de Milli eğitim bakanlığının 2006-ilköğretim müzik programını hazırlamadan önce sınıf ve müzik öğretmenlerinin müzik derslerinde zorlandıkları konuların neler olduğuna ilişkin bir araştırma yapmıştır. Öğretmenlerin öğretim sürecinde zorlandıkları konular doku, biçim, tür, ezgi, ritim, majör ve minör tonlar, makamlar, olarak tespit edilmiştir (2006, MEB).

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilk ve orta öğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin düşüncelerine göre, alanda görev yapan müzik öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki alan yet erlik seviyelerini belirleme ilişkin bir tez çalışmasında Özel öğretim yöntemleri ile müzik öğretimi yapma yeterlik alanında, müzik öğretmenlerinin, özel öğretim yöntemlerini bilmedikleri ve kullanamadıklarını tespit edilmiştir (Deniz & Gündoğdu 2006).

Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümlerinden mezun müzik öğretmenleri 4 yıllık lisans öğrenimi süresince yaylı, telli, üflemeli sazlar gibi bir çalgıyı ana çalgı olarak seçmektedir. Ana çalgıya ilişkin hem öğretim elemanın yönlendirmesiyle hem de kendisi tarafından olabildiğince uzmanlaşmaya ve yetkinleşmeye konsantre olur. Müzik öğretmeni olarak bir ilköğretim kurumuna atandığında; yıllarca çalıştığı ana-çalgının okul müzik eğitimi sürecinin çok az bir bölümünde işe yaradığını görmektedir. Okulda sadece ana çalgısıyla ilgili beklentilerine yoğunlaştığı için, sanki okuldan mezun olduğunda her zaman ana çalgısının öğretimini yapacakmış gibi bir hisle, düşünceyle okul müzik eğitimi ve öğretimine ilişkin yaklaşımlara belki biraz duyarsız, ilgisiz, kaldıkları düşünülmektedir. Okulda müzik derslerini tahtaya bir şarkı yazarak yazdığı şarkıyı öğrencilerin defterlerine yazmalarını ister. Öğrencilerde şarkıyı deftere yazar ve flütle çalarlar. Bazen “temel müzik bilgileri, müzik tarihi, bestecilerin hayatları” gibi kuramsal konuları deftere yazdırmak suretiyle, geleneksel yaklaşım bile diyemeyeceğimiz müzik dersi işleme biçimlerini uygularlar. Müzik eğitimcilerinin büyük bir çoğunluğu, lisans öğrenimi süresince edindiği bilgileri, eski-yeni müzik öğretimi yaklaşımlarını, çocukların müziğe ilişkin gerçek ihtiyaçlarını, ilköğretim müzik dersi öğretim programına ilişkin bir dizi yetersiz yaklaşımları olduğu düşünülmektedir (Özgül, 2009a; Canbay, 2007; Deniz & Gündoğdu 2006).

Müzik öğretimine ilişkin sorunlar sadece Türk eğitim sisteminin sorunu değildir. Son yirmi yılda gelişen iletişim ve bilişim teknolojileri bireylerin algılama, öğrenme ve birikimlerini tüketme yaklaşımlarını istemeyerek te olsa değiştirmiştir. Bundan dolayı “21 yüzyılın müzik eğitimi nasıl olmalıdır?” sorusu, sadece Türkiye’nin değil Aynı zamanda Amerika, Avrupa ve dünyanın birçok ülkesinde müzik eğitimcilerinin sürekli gündemindedir.

Tüm (ya da çoğu) Avrupa ülkesinde olduğu gibi, müzik ve müzik bilgisi genel kültüre aittir. Fakat kültürü anlamadaki değişim okullara da yansıtılmaktadır. Müzik yüzyıllarca yalnızca şarkı söylemekten ibaretti. Daha sonra 20. yüzyılın başında müzik, müzik tarihi ve kuramının öğretilmesine dayalı olarak akademik bir konu haline gelmiştir. Günümüzde, müzik eğitimi kapsamını genişletmiş ve sınıfı gerçek yaşama açmıştır. Bu da, geniş bir dizi pratik müzik (şarkı söyleme, çalma, doğaçlama, besteleme), çok farklı kültürlere ait müzik (karşı kültürel bakış açısı) yapılmasını ve rock müziğiyle ilgili stillerin entegre edilmesini sağlamıştır. Bu ise müzik öğretmeni eğitimi programlarını ve okul yaşamında farklı müziklerin tanınmasını açıkça etkilemiştir (Gruhn, 2004).

Müzik eğitimcileri Keith Swanwick (1996), Chris Philpott & Charles Plummeridge (2001), Gary Spruce (2002), Estelle R. Jorgensen (2003) Janet Mills (1995, 2005), ve Abrahams (2005), Gruhn (2006) okul müzik eğitimi öğretimi sürecine yönelik müzikal oyunlar, dinleme, besteleme, performans, müzik programları ve müzik derslerini planlama gibi birçok konuyu kuramsal ve deneysel yaklaşımlarla araştırarak, okullarda müzik öğretmenlerinin müzik derslerinde sınıf yönetme becerilerine ilişkin yanlışları düzeltmeye, eksikleri tamamlamaya ilişkin öneriler sunarak; müzik derslerinin daha etkili ve verimli olması için öğretim stratejileri belirlemekte ve yeni öneriler sunmaktadırlar.

Günümüzde Müzik eğitime ilişkin sorunların çözümü; genel müzik eğitime ilişkin prog-

ramları uygulayan müzik eğitimcilerinin programları anlamlandırma gücüne, programın içeriklerini besleyen çağdaş öğretim yöntemlerini kuram ve uygulamada birleştirme yaklaşımına, “Ritim-tempo-vuruş, Perde-melodi, hız, dinamikler, tını, doku, biçim/yapı, armoni/uyum) gibi müzikal öğelerin çevresini öğrencilerin seviyelerine göre başlangıç-orta-ileri düzeylerde uygun müzikal oyun ve etkinliklerle örgütleyip, müzik derslerini *dinleme, seslendirme, besteleme ve müzik kültürü* üzerine planlı bir şekilde yapılandırabilme yeteneğine ve kendi kendisini ifade etme-büyütme-özsaygı isteğine ve başarısına, ülkemizde ve dünyadaki üretilen yığınlar dolusu müzikal bilgiyi özümseyerek müzik kültüründeki son oluşum, gelişim ve değişimleri Türk Müzik eğitimine/kültürüne hızlı bir şekilde dönüştürme kapasitesine bağlıdır.

3. Öneriler

- Bir bütün olarak her şey çözümlenebilmektedir. Değerlerin eğitimde kavramsal çözümlemesini yapmak onları daha iyi anlamamız ve olgularla ilgisini kurmamız açısından önemlidir. Bu anlamda eğitim süreçlerinin tüm aşamalarında, bütün boyutlarında analitik yöntemi, analitik düşünme biçimini öğrenci, öğretmen ve tüm akademik çalışma yapan bireylere kazandırılmalı ve bu davranışların içselleştirilmesi için çaba sarf edilmelidir.
- Genellikle lisans ve lisansüstü öğrenim düzeylerinde dersleri tanımlayan tanımsal program yaklaşımı kullanılmaktadır. Bu düzeylerde eğitim sürecini yöneten eğitimciler kendi uyguladıkları programlara bir anlam vermede yetkinleşme çabası içinde olabilmelidirler.
- Sınıf öğretmenliği programlarında müzik ve müzik öğretimi derslerini yürüten öğretim elemanları değişen, gelişen durumlardan haberdar edilmeli, bilgilendirilmelidir. Sınıf öğretmenliği programında müzik derslerini yürüten öğretim elemanlarına yönelik akademik düzeyi her ne olursa olsun mutlaka belirli aralıklarla öğretim süreçlerine yönelik ders, kurs, seminer gibi eğitim ortamları düzenlenmeli, sınıf öğretmenliğine ilişkin müzik eğitimi ve öğretimi alanının gerçek uzmanları konumuna getirilmelidirler.
- Kendi öz kültürümüze uyarlanmış Orff okul öğretisiyle temel müzik eğitimi, öncelikli olarak çocuk yuvası ve anaokulu-anasınıfı ile ilköğretim okullarındaki genel müzik eğitiminin ve yuva öğretmenliği, okulöncesi, sınıf öğretmenliği ve müzik öğretmenliğinin odağına yerleştirilmelidir. Orff öğretisinin vazgeçilmez ögesi olan Orff çalgıları bütün çocuk yuvaları, anaokulları ve anasınıfları ile ilköğretim okullarının temel donanımları içinde yer almalıdır.
- İlköğretimde müzik dersleriyle ilişkili sınıf ve müzik eğitimcilerine Dalcroze, Orff, Kodally, Suzuki yöntemlerini tanıtıcı, açıklayıcı, bilgilendirici ve uygulamalara yönelik seminerler düzenlenmelidir.
- Bir müzisyenin/müzik eğitimcisinin performansına ilişkin bir çalgı çalmayı öğretmesi ile genel müzik eğitimi kapsamında okulda müzik derslerini yönetebilmesi çok farklı şeylerdir. Genel müzik eğitimi süreçlerinin çok karmaşık bir yapıya sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu süreci yöneten müzik eğitimcileri, karmaşık yapıyı anlamlandırarak; etkinlik, oyun, dans, müzik ve müzik dinleme ilişkisiyle bütünleştirilmiş öğretim uygulamalara yönelmelidir.
- Türkiye’de salt müzik öğretimine ilişkin “Matematik etkinlikleri” gibi okul müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları ve çözümleri gün ışığına çıkaracak “Müzik Öğretimi etkinlikleri” adı altında sempozyum düzenlenmelidir.

- Herhangi bir konu olarak müzik eğitimi öğrencilerin problem çözme davranışlarına katkı sağlayarak eleştirel düşüncelerini desteklemelidir.

- İlköğretim okullarında müzik dersleri genel müzik eğitimi kapsamındadır. Müzik dersleri dinleme, seslendirme, doğaçlama ve oyun-etkinlik temeli üzerine oturtulmalıdır. Çocukların müzik derslerine zevk alarak gelmeleri sağlanmalıdır. Okul müzik eğitiminin; sevgi, paylaşma ve sorumluluk duygularını geliştirdiği, demokratik tutum, estetik duygu, özsaygı, entelektüel, sosyal ve kişisel gelişimine katkı sağladığı hiçbir zaman unutulmamalıdır. Bu anlamda eğitimin ve müzik eğitiminin her aşamasında, “sevgi eğitimi” boyutu işe koşulmalıdır.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

KAYNAKLAR

- Abrahams (2005). *Critical Pedagogy for Music Education*. Visions of Resarch in Music Education, <http://users.rider.edu/~vrme/v6n1/index.htm> (2006 Aralık 05)
- Canbay (2007). *İlköğretim müzik dersi öğretim programı “müzikte örgü, doku, biçim, tür” ünitesi ve uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirbatır ve Helvacı (2006) *Uludağ üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin Müzik Derslerine İlişkin Görüş ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26–28 Nisan 2006, Pamukkale Ün. Eğt. Fak. Denizli
- Deniz, J. ve Gündoğdu, P. (2006). *Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliliklerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ercan (2006). *Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümleri Sınıf Öğretmenliği Programı Son Sınıf Öğrencilerinin Birinci Devre Müzik Derslerine Yönelik Mesleki Alan Yeterlilikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Gruhn (2006). *Music learning in schools: Perspectives of a new foundation for Music teaching and learning Action, Criticism, and Theory for Music Education*. Vol 5, No:2
- Gruhn (2004). *Panel Discussion to Address Global Music Education Issue of Access*. Hotel Minneapolis.
- <http://www.edpsycinteractive.org/topics/cogsys/construct.html> (2006 Aralık 05)
- Huitt (2003). *Constructivism*. Educational Psychology Interactive. Indiana University Press,
- Jorgensen (2003). *Transforming Music Education*. Bloomington & Indiana Polis:
- Mills (1996). *Music in the Primary School Revised for 1995 National Curriculum*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mills (2005). *Music in the School*. Newyork: Oxford University Press.
- Özden (1998). *Eğitimde Dönüşüm Yeni Değer ve Oluşumlar*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Özgül, İ. (2001). *Genel Müzik Eğitimi Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Temel Yaklaşımlar*. Ankara:Gazi Kitabevi Yayınları
- Özgül, İ. (2002). *Türkiye’de Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Müzik Ders Program Tasarılarının Çözümlemesi*. 21.Yüzyıl Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu, Sevda-Cenap AND Müzik Vakfı, Ankara..s.133
- Özgül, İ. (2007). *Türkiye’de İlköğretim Okulları Müzik dersi öğretim Programının Çözümlemesi*. 38. ICANAS (Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Ankara: 10–15 Eylül 2007) Bilkent Üniversitesi Kongre Merkezi.

- Özgül, İ. (2009a). *An Analysis of the Elementary School Music Teaching Course in Turkey*. (ISME) International Journal of Music Education Vol:27 No:2, 116–127.
- Özgül, İ. (2009b). *Eğitim Fakülteleri İlköğretim Okulları İçin Müzik Eğitimi ve Öğretimi Kuramlar-Solfejler-Şarkılar-Yaklaşımlar*. Altıncı basım, Ankara: Pegemakademik yayinevi.**3881**
- Phillpott ve Plummeridge. (2001). *Issues in Music Teaching*. Routledge
- Supruce (2002). *Teaching Music in Secondary Schools*. Routledge-Falmer.
- Swanvick (1996). *A basic for music education*, Rootledge, london
- Şahin ve Aksüt (2002). *I.Kademedeki Müzik Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. AKÜ sosyalBilimler Dergisi Cilt: IV Sayı:2, Afyon
- Şahin ve Aksüt (2002). *I.Kademedeki Müzik Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. AKÜ SosyalBilimler Dergisi Cilt: IV Sayı:2, Afyon
- Tenkoğlu (2005). *Farklı Müzik Algılarına Sahip Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerinin Müzik Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara üniversitesi, İstanbul
- TÜRKİYE Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı[T.C.M.E. B] (2006) *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Program ve kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2002). *Eğitimde Program Çözümleme*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:3 Sayı:4 güz, Malatya.
- Uçan, A. (2005a). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Evrensel Müzikevi, Ankara.
- Uçan, A. (2005b). *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*. Ankara. P.449–477
- YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi (1998). *Sınıf Öğretmenliği Bölümleri İçin Eğitim Programı*. Ankara.
- YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. (1998). *Müzik Öğretimi*. Ankara.
- YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982–2007)*. Ankara: Meteksan Anonim Şirketi basımevi.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ